

Література:

1. Методика обучения иностранному языку с использованием новых информационно-коммуникационных Интернет-технологий / П.В. Сысоев, М.Н. Евстигнеев. – М.: Феникс, Глосса-Пресс, 2010. – 180 с.
2. Никеева М. М. Новые Интернет-технологии обучения иностранному языкам в вузе // Перспективы развития информационных технологий. 2013. № 14. С. 107–112.
3. Новые педагогические и информационные технологии в системе образования / Е.С. Полат, М.Ю. Бухаркина, М.В. Моисеева, А.Е. Петров Под ред. Е.С. Полат. – 2-е изд. – М.: Изд. ц. "Академия", 2005. – 272 с.
4. Петрашевская Е.Г. Об использовании Интернет ресурсов в формировании коммуникативной компетенции при обучении иностранному языку // Научн. вестн. МГИИТ. – 2013. – № 1 (21). – С. 127–134.
5. Токменко О. Інформаційні технології у викладанні іноземних мов: сьогодні і скрізь віки // Іноземні мови в навчальних закладах. – 2006. – №2. – С.98-100.
6. Ушинський К. Д. Людина як предмет виховання. Спроба педагогічної антропології / К.Д. Ушинський // Вибрані педагогічні твори: У 6-х т. – Т.1. – К.: Радянська школа, 1982. – 339 с.
7. Collis, B., and van der Wende, M. (Eds.) (2002). Models of Technology and Change in Higher Education. Center for Higher Education Policy Studies, University of Twente, The Netherlands [http:// doc.utwente.nl/ 44610/](http://doc.utwente.nl/44610/) 28.03.15.
8. Energy: The Countdown: A Report to the Club of Rome: Thierry De Montbrial, 1978.
9. Kirkwood, A., and Price, L. (2005). Learners and Learning in the 21st Century: What do we know about students' attitudes and experiences of ICT that will help us design courses? Studies in Higher Education. 30(3), P. 257-274.
10. Magoto J. From the nets: World Wide Web and ESL / Magoto J. // CAELL Journal. – 1995. – Vol. 5, № 4. – P. 21-26.

Олена Покатілова
(Київ, Україна)

МЕТОДИКА АНАЛІЗУ РОМАНУ ДЖ. ФАУЛЗА "КОЛЕКЦІОНЕР" НА УРОКАХ ПОЗАКЛАСНОГО ЧИТАННЯ У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ

У сучасній методиці викладання світової літератури склався певний досвід з використання системи питань і завдань щодо аналізу художніх творів. Традиційно в методиці використовувались завдання проблемного, творчого і репродуктивного характеру, що відповідає існуючим методам, прийомам та видам навчальної діяльності учнів (метод творчого читання, евристичний, дослідницький і репродуктивний). Також в методиці викладання літератури протягом десятиріч склалася система завдань, спрямованих на поліхудожній розвиток особистості, який повинен інтегрувати у собі звернення не тільки до тексту художнього твору, а й до загального культурологічного контексту його вивчення. Таким чином, культурологічний аналіз художнього твору охоплює відомості про час створення тексту, культурну добу, мистецтво та філософію певної епохи, зв'язок з художнім методом, стилем, які використовував автор тощо. "Предметом культурологічного аналізу можуть бути як загальні явища – літературна епоха, напрям, течія, жанрово-родові тенденції, так і окремі, наприклад, конкретний літературний твір, художній образ, мотив, способи творення художнього світу, засоби виразності тощо" [1, с.33].

Методика культурологічного аналізу пов'язана з проблемою контекстного вивчення художніх творів на уроках світової літератури. Контекстне вивчення художніх творів в методиці викладання світової літератури розробив вчений-методист В.В.Гладишев, який виокремив чотири види контексту: біографічний, літературознавчий, культурологічний та особистісно-значущий. У своїх працях вчений наголошує на значущості кожного з цих видів і необхідності використання на уроці одного з них чи декількох разом [2].

У процесі вивчення відомого роману класика сучасної англійської літератури Дж.Фаулза "Колекціонер" вважаємо доцільним використовувати систему культуротворчих завдань з урахуванням різних видів контексту та проблеми аналізу та інтерпретації художніх творів. Роман "Колекціонер" ("The Collector", (1963) запропоновано як художній твір для позакласного читання у 11 класі за Програмою зі світової літератури (профільний рівень) [3]. Тому, вважаємо за необхідне представити систему питань та завдань з поглибленого аналізу твору у зв'язку з біографією автора, літературознавчою термінологією, культурологічним контекстом і художньо-інтерпретаційними вміннями старшокласників. Так, у процесі вивчення біографії автора на уроках з позакласного читання необхідно давати розширені відомості з життя та творчості письменника. Необхідно повідомити учням той факт, що "ідея виникнення роману «Колекціонер» з'явилася тоді, коли Дж.Фаулз виступив у ролі присяжного на процесі, що відбувався в центральному кримінальному суді Лондона. Майбутнього письменника вразила атмосфера оголеного страждання й жаху від причетності до судового процесу, на якому засудили психічно ненормального чоловіка, що спалив у вогню свою дитину, народжену від власної доньки... тому, однією з причин появи роману стало пристрасне бажання висловити свою ненависть до колекціонування як до смертоносного збочення" [4, с.14]. Крім того, задум роману "Колекціонер" був пов'язаний з зізнанням митця в тім, що він сам був колекціонером, зокрема й метеликів.

Завдання на знання біографії автору роману «Колекціонер»:

1. З яким епізодом у житті Дж.Фаулза пов'язана історія створення сенсаційного роману «Колекціонер»?
2. Чому автор роману називають класиком сучасної англійської літератури?
3. Чи спирався Дж.Фаулз на романні традиції 18 та 19 ст.?
4. Які філософи надихнули автора "Колекціонера" на створення психологічного клімату роману?
5. З якої єдиної жінки у своєму житті написані всі жіночі образи романів Дж.Фаулза?

Після повідомлення фактів виникнення задуму й ідеї роману, його несхожості на інші романи Дж.Фаулза треба пригадати разом з учнями положення філософії екзистенціалізму та її представників (А.Камю, Ж.П.Сартр), якими цікавився і надихався у своїй творчості Дж.Фаулз. Ідею свободи мислення й свободи вибору автор "Колекціонеру" використовував як одну з провідних характеристик головних образів роману. Щодо характеристики жанру роману, треба зазначити, що Дж.Фаулз постійно експериментував з жанрами своїх романів: роман-метафора "Мантісса" (1982), роман-парабола "Примха" (1985), історико-експериментальний роман "Подруга французького лейтенанта" (1969). Тому, на уроці із позакласного читання доцільно провести дискусію чи диспут з приводу жанру "Колекціонера", який може бути визначений як психологічний детектив, сенсаційний "чорний" роман, любовний роман або трилер. Дж.Фаулз наділив свій роман певними ознаками постмодерністського твору: алюзії, інтертекстуальні зв'язки, прийом "гри з читачем".

Не менш цікавим є розгляд роману Дж.Фаулза у культурологічному контексті, у зв'язку з яким потрібно згадати постанову Романа Віктюка в Театрі Романа Віктюка в Москві (інсценування й режисура С.Віноградова). Зіставлення інсценізації з першоджерелом, а також зіставлення екранізацій відомих літературних сюжетів з художнім твором є дуже актуальною і продуктивною технологією у сучасній методиці викладання літератури. Згадуючи екранізацію роману (режисер Вільям Вайлер, 1965 рік) треба поставити учням ряд питань щодо художньо-творчої інтерпретації режисера у процесі створення власної кіноверсії:

1. Чи вдалося, на вашу думку, режисеру передати засобами кіномистецтва теми боротьби життя та смерті, світла та темряви, добра та зла у кіноверсії?
2. Чи зберіг режисер основну сюжетну лінію роману та стилістику хронотопу? Чи можливо цю версію вважати макростилістичною екранізацією?
3. До яких змін вдався режисер-інтерпретатор, що додав до власної кіно версії? Чи вважаєте ви подібні зміни доцільними?
4. Чи подібні образи героїв у кіно і у літературному творі?

У зв'язку з наведеними прикладами питань доцільно познайомити учнів 11-го класу із визначеною класифікацією типів екранізацій (за П.Торопом), в основі якої знаходиться характеристика співвідношень кіноверсій з літературним першоджерелом: макростилістична та мікростилістична, цитатна, тематична, описова, експресивна та вільна екранізація. "Вивчення типології екранізацій дає підстави стверджувати, що з метою аналізу літературного тексту крізь призму кіномистецтва доцільно звертатися насамперед до макростилістичних і точних екранізацій" [5, с.8]. Тому, одним з творчих завдань на уроці з позакласного читання має бути зіставлення художнього твору з екранізацією, згідно з якою учні повинні аргументовано довести за якими ознаками розглянута екранізація відноситься до того чи іншого типів. Подібна робота з використання художньо-творчих інтерпретацій надасть учням потрібну установку на поглиблене, творче читання художнього твору, сприятиме розвитку аналітичного мислення, наблизить учнів до розуміння поняття "множинності" інтерпретацій. Використання подібних завдань допоможе учням у створенні й осмисленні власної версії розвитку сюжетної лінії, а також фіналу-епілогу роману у жанрі "фанфіку" (текст, створений на підставі іншого тексту з використанням ідей, образів, сюжетів першоджерела). Цей вид творчої діяльності особливо подобається сучасному школяреві, тому що надає змогу стати співавтором, співтворцем оригінального твору. Історія про Міранду та Фредеріка була завершена автором, але у фіналі роману Дж.Фаулз пише про нову історію із життя Клегга, яку він (автор) навмисно не закінчує. Тому учень-читач має змогу дописати її, як він сам уявляє. Про ефективність використання "фанфіку" як виду навчальної діяльності наголошують вчені-методисти: "Наразі перед усіма фахівцями в галузі світової літератури стоїть проблема методичного осмислення fanfiction як сучасної технології вивчення художніх творів, активізації читацького сприйняття і розвитку творчих здібностей учнів" [6, с.21].

У зв'язку з використанням особистісно-значущого контексту, ефективним на уроці із позакласного читання є такі завдання:

1. Чи можете ви уявити себе у якійсь екстремальній ситуації подібній до тієї, в якій опинилась Міранда?
2. Яку б лінію поведінки ви обрали?
3. Чи вважаєте ви себе в якомусь сенсі "нонконформістом"? Наведіть приклади нестандартної, навіть алогічної поведінки у якійсь кризовій ситуації.
4. Як би ви вчинили, знаходячись на місці Міранди у склепі Клегга?
5. Які книжки чи літературних героїв ви згадували б у розмові з Клеггом чи поглинаючи у роздуми над своїм життям?

Наведені творчі питання можуть бути використані як теми для учнівських творів-роздумів над сенсом їх власного життя або сенсу буття людства взагалі.

Використовуючи культурологічний контекст у процесі вивчення роману Дж.Фаулза доцільно запропонувати учням відтворити "коло літературних алузій", які використовує автор задля характеристики дій та вчинків героїв. Так, "коло алузій" Федеріка Клегга та Міранди складається із порівняння з такими героями, як: Р.Розкольников, герої "Великих сподівань" Ч.Дікенса, історія принца Фердинанда із «Бурі» Шекспіра; героїня роману «Емма Вудхауз» Дж.Остін, герой роману "Над прірвою у ржі" Дж.Д.Селінджера, історія Калібана із шекспірівської "Бурі".

Роман Дж.Фаулза «Колекціонер» цікавий для розгляду у старшій школі ще й тим, що містить багато посилань на імена видатних композиторів, художників, якими захоплювалась головна героїня та сам автор роману. У зв'язку з насиченістю роману культурологічними матеріалами, цікаво було б запропонувати учням скласти власний культурологічний коментар або словник культурологічних термінів. В романі йдеться про імена наступних видатних митців: скульптора Г.Мура, художників Дж.Констебля, С.Палмера, У.Блейка, Б.Морізо, композиторів Й.Г.Гольдберга, В.А.Моцарта, І.С.Баха та інших.

Іноді посилання на музичні твори у романі допомагають більш детально охарактеризувати образ головної героїні Міранди. Так, звернення у тексті роману до Збірки клавирів Гольдберга, зокрема до четвертої частини відомої як «Варіації Гольдберга» допомагають учням уявити Міранду як людину чуттєву, емоційну, закохану у прекрасне. Це була чудова мелодія, яка нагадувала Міранді срібну, місячну музику; світлу, далеку, таку, що підносить до небес. Згадана у тексті мелодія зливалась у Міранді з коханням, яке вона відчувала до справжнього чоловіка. Міранда постійно говорить про цього чоловіка у своєму щоденнику і називає його літерами Ч.В. У тексті роману Міранда також слухала платівку з музикою Баха, яка нагадувала їй про Ч.В. Вона говорила, що у музиці Баха вони також поруч. Так, образ музики відомого німецького композитора перетворився для Міранди на образ кохання до Ч.В. Музика Баха здавалася Міранді повною почуттів, ніжності, мелодійності, простоти й глибини. Таким чином, учні повинні збагнути, що музика видатних композиторів та відомі музичні твори часто відіграють важливу роль у створенні образів головних героїв. Вони співзвучні думкам та почуттям образів-персонажів художньої літератури. Міранда стає уособленням самого мистецтва.

Одним з культуротворчих завдань з використання інноваційних технологій може бути інтерактивне завдання щодо створення "асоціативного грона", згідно з яким учні повинні навести якомога більше асоціацій головної героїні з кольорами, квітками, музичним інструментами, творами композиторів, репродукціями картин художників тощо. Так «асоціативне грона» Міранди складається із наступних асоціацій: хризантема, яку вона любила; блакитно-небесний чи сріблясто-білий кольори; Варіації Гольдберга, чи «Маленька нічна серенада» Моцарта; образи жінок на картинах художників-прерафаелітів. У зв'язку з посиланням на творчість "прерафаелітів" (Д.Г.Россетті, В.Морріс, Дж.Міллес), творчість яких надихала автора "Колекціонера", треба згадати й іншу героїню роману Дж.Фаулза "Подруга

французького лейтенанта" (1969). Героїня роману Сара Вудраф опинилась у маєтку відомого англійського художника, поета Д.Г.Россетті (1828-1882). Цікаво зазначити, що образи своїх загадкових героїнь художник писав зі своєї дружини – Елізабет Сіддал. Дж.Фаулз також писав свої образи з однієї жінки – своєї дружини Елізабет. Якщо порівняти характеристики жіночих образів Фаулза з таємничими образами жінок на полотнах Россетті можна знайти багато спільних рис: від зовнішнього вигляду (колір волосся, очі) до певних рис характеру (самотність, чуттєвість, загадковість).

Таким чином, аналіз твору Дж.Фаулза "Колекціонер" ефективно проводити з використанням різних видів контексту, особливо – культурологічного, який не тільки сприяє культурному розвитку школярів, але й плекає їхній творчий потенціал, культуру мислення. Запропоновані завдання мають на меті надати можливість учням відчутти себе співавтором-інтерпретатором оригінального твору, зрозуміти значущість власної оцінки, відчутти художнє враження від прочитаного.

Література:

1. Ніколенко О.М. Культурологічний аналіз / О. М. Ніколенко, О.М. Куцевол // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України: Щомісячний науково-методичний журнал. – 2004. – №6. – С. 33-34.
2. Гладишев В.В. Контекстне вивчення художніх творів учнями середніх і старших класів / В.В. Гладишев // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2005. – № 1. – С. 8-12.
3. Програма для загальноосвітніх навчальних закладів. Світова література. 10-11 класи. Рівень стандарту. Академічний рівень. Профільний рівень / Укладачі: Ю.І.Ковбасенко – керівник авторського колективу; Г.М.Гребницький, Т.Б.Недайнова, К.Н.Баліна, Г.В.Бітківська, І.А.Тригуб, О.О.Покатілова. – К., 2010. – 96 с.
4. Мироненко Т. П. Роман Дж. Фаулза "Колекціонер": ідеї, образи, поетика [Текст] / Т. П. Мироненко, А. М. Меншій // Всесвіт. літ.-ра та культура в навч. закладах Укр: Науково-методичний журнал. – 2007/ 2. – N 10. – С. 13-17.
5. Клименко Ж.В. Міжсеміотичний переклад як засіб поглибленого вивчення художнього твору. Методичні рекомендації щодо використання зразків такого перекладу/ Ж.В. Клименко // Всесвітня література в середніх навчальних закладах України. – 2007. – № 3. – С. 6-8.
6. Ніколенко О. Fanfiction як явище літератури, культури і сучасної методики/ О. Ніколенко, К. Таранік-Ткачук // Всесвітня література в сучасній школі, 2013. т.№ 5.-С.16-21.
7. Енциклопедія символізму / Авт.-сост. Г. В. Дятлева, Е. Н. Биркіна.– М.: Олма-пресс, 2001.– 320 с.

Христина Рибчак
(Львів, Україна)

НАВИКИ, ЯКИМИ ПОВИНЕН ВОЛОДІТИ УСНИЙ ПЕРЕКЛАДАЧ

Це уже загально відомо і зрозуміло, що з розвитком технологічної сфери інформація стає все більш доступною. Але якщо ви не зможете її почути чи прочитати, то вона не матиме ніякої цінності, оскільки не стане корисною для досягнення вашої мети. Отже, все ще існують бар'єри, і один з них – незнання мови.

Саме для того, щоб усунути такі бар'єри, існують перекладачі. Сьогодні практично кожна фірма намагається вийти на міжнародний рівень, ринки розширюються, між народами та державами виникають нові ділові та культурні зв'язки, поширюються такі види комунікації як міжнародні конференції, семінари та симпозиуми. А як же ж тут без перекладача?! Тому усні перекладачі, або, як їх ще сьогодні називають, інтерпретатори, стають більш затребуваними, і вимоги до них зростають [1, с. 191].

З чим доводиться усним перекладачам мати справу? Якими навиками вони повинні володіти? Як оцінюють їх роботу ті, для кого вони перекладають? Це питання, на які ця стаття дасть відповідь.

Діяльність усного перекладача залежить не лише від знання та застосування мови, а й від інших факторів. Для досягнення комунікативної мети вони мусять успішно поєднувати та використовувати як вербальні, так і невербальні засоби спілкування. Крім того, вони мусять добре орієнтуватися у галузі, у якій перекладають.

Візьмімо, для прикладу, судового перекладача. Крім знання іноземної мови, культурних та релігійних особливостей, а також права, він повинен мати високий рівень самоконтролю та розуміти, наскільки важлива точність його перекладу. Незважаючи на суперечливі ситуації та можливі особисті симпатії, він має досягнути мовної та культурної еквівалентності. Основне завдання – забезпечити взаєморозуміння між заявником, звинуваченим/ підзахисним та судом на всіх етапах судового розгляду чи розслідування. Обов'язково виконувати переклад так, щоб включити усе, що було сказано, зберігаючи при цьому тон та стиль мови. Суворо заборонено змінювати сказане яким-небудь чином або ж доповнювати. При цьому потрібно також зберігати неупереджене ставлення та конфіденційність. Усний перекладач повинен чітко перекладати повідомлення, не передаючи при цьому рухів та виразу обличчя мовця. Перекладач має бути солідарним та уникати суперечок, щоб зберегти власну гідність у кожному конкретному випадку та не втратити обличчя професії в цілому [6].

Очевидно, що робота усного перекладача дуже складана, вимагає багато сил та розумової праці. Водночас, їх поведінка має бути невимогливою та скромною. Тобто, усе ґрунтується на успішному поєднанні лінгвістичної компетенції та особистих якостей.

У плані лінгвістичної компетенції можна виділити такі складові: – досконале володіння всіма аспектами мови-джерела та мови-перекладу; – багатий словниковий запас із обох мов; – уміння користуватися сучасними технічними засобами; – володіння фоновими знаннями (реаліями) обох мов; – обізнаність з соціально-політичною ситуацією в країні мови-джерела та мови-перекладу; – володіння всіма стилями мовлення мови-джерела та мови-перекладу; – розуміння найтонших відтінків виражальних засобів мови-джерела і мови-перекладу; – знання і розуміння специфіки гумору, міміки, температури носіїв мови-джерела та мови-перекладу; – знання психології, звичаїв, традицій, етикету носіїв мови-джерела та мови-перекладу.

Для усного перекладача ефективність комунікації повинна залишатися на першому місці [7]. Відповідно, переклад має бути розбірливим, логічним та вдало сформульованим.

А як щодо особистих якостей? Інколи усним перекладачам доводиться працювати у стресових ситуаціях, що можуть виникати у колективі. Це вимагає уміння налагоджувати контакт та вести переговори. Тому професією усного перекладача може опанувати лише людина, яка володіє певним складом мислення, стабільною нервовою